

LATINA PRO RELIGIONISTY A KLASICKÉ ARCHEOLOGY – HODINA VII.
GERUNDIUM

Gerundium je podstatné jméno slovesné. Jako jméno doplňuje deklinaci infinitivu o tzv. nepřímé pády. Infinitiv, jak jsme poznali, může stát v nominativu (jakožto podmět) nebo v bezpředložkovém akuzativu (jakožto předmět). Ostatní pády, včetně předložkového akuzativu, vyjadřuje gerundium. Jako sloveso může být gerundium stejně jako infinitiv určeno, doplněno a rozvíjeno jiným větným členem – v tom případě si ponechává adverbium (na rozdíl od češtiny). Nerozlišuje však časy a má pouze aktivní tvary a platnost. Tvoří se od přítomného kmene sloves aktivních i deponentních, jak přechodných, tak i nepřechodných, přidáním přípony *-nd-*, u sloves třetí a čtvrté konjugace *-end-* a koncovkami jednotlivých pádů:

genitiv <i>-i</i>	<i>laudandi, delendi, petendi, audiendi</i>
dativ <i>-o</i>	<i>laudando, delendo, petendo, audiendo</i>
předložkový akuzativ (ad) <i>-um</i>	<i>(ad) laudandum, delendum, petendum, audiendum</i>
ablativ <i>-o</i>	<i>laudando, delendo, petendo, audiendo</i>

Do češtiny překládáme gerundium buď infinitivem nebo podstatným jménem slovesným:

<i>Epaminondas erat studiosus <u>audiendi</u>.</i> (Nep.)	Epaminondas byl dychtivý (= dychtil) naslouchat.
<i>Homo natus est <u>ad intellegendum et agendum</u>.</i> (Cic.)	Člověk byl (je) zrozen k chápání a k činům (= ke konání).
<i><u>Plorando</u> fessus sum.</i> (Cic.)	Jsem vysílen pláčem. (Jsem vysílen, protože jsem plakal.)

Nota bene: U sloves předmětných nepřechodných (tj. těch, která mají předmět v gen., dat. nebo abl.) si gerundium ponechává původní pádovou vazbu slovesa:

<i>persuadere civibus</i> (přesvědčovat občany)	<i>occasio persuadendi civibus</i> (příležitost k přesvědčení občanů, příležitost přesvědčit občany)
---	--

ad parandum
spes relinquendi
causa defendendi
cupidus currendi
ad pugnandum
„ars loquendi“ non amittitur
gratia navigandi celeriter
currendo primo illuc perveniet
ridendo dicere verum
fama crescit eundo
gutta cavat lapidem non vi, sed saepe cadendo
docendo discimus
modus vivendi

DOPLŇTE VHODNÉ TVARY GERUNDIA A PŘELOŽTE:

necessitas (parere) legibus
ad bene (vivere)
(deliberare) discitur sapientia
ius (possidere)
cupiditas beate (vivere)
ad celeriter (legere)